

Udvalget som ogsaa af den Fleerhed Forsamlingen, der tiltræder Udkastet, hvorledes man i den Henseende skal forholde sig; det forekommer mig ellers, at naar man gaaer ud fra den Forudsætning, at en saadan Deel af Høveriet ikke skal betales, at man saa gjorde godt i, istedetfor at tale om, at den Høveriberettigede skal have Erstatning for den Nytte, han skønnes at have for det ham tilkommende Arbejde, at sige, at Erstatningen skulde bestemmes efter det, som det hidtil ydede Arbejde eller det hidtil ydede Høveri — som maaskee var det rigtigste Udtryk, hvor der var Tale om egentligt Høveri — kunde koste ham selv at besørge. Et saadant Udtryk, „det hidtil ydede“, er vist noget vakkende og svævende, fordi der er Spørgsmaal om, hvorvidt det Høveri, som i en vis Tid ikke er blevet ydet, men dog er berettiget, er udeladt eller ikke; men jeg troer dog, man kommer det nærmere herved. Forsaavidt der er Spørgsmaal om, hvorvidt der skal være visse specielle Regler for den Beregning, som Bedkommende skulle gjøre over Høveriets Størrelse, saa antager jeg, at hvilke som helst Regler, man vælger, ere overmaade usikre og kunne overmaade let lede til snart den ene Partis og snart til den anden Partis Forurettelse. At det skulde regnes ligefrem efter Arbejdets visibliffelige Værdi, vilde vistnok være urigtigt, og er heller aldeles ikke Lovudkastets Mening. Men paa den anden Side at gjøre en vis Middelpriis for et vist Antal Aar til Regel, er dog vist ogsaa meget betænkeligt; thi Forholdet kan i den Tid, hvor der er Spørgsmaal om Høveriets Afløsning, være saa afvigende fra den, som fandt Sted i en bestemt foregaaende Aarrække, at der bliver enten for megen eller for liden Erstatning ved at gaae tilbage til den foregaaende Periode. Jeg troer ingenlunde, at det forholder sig som en æret Landstingsmand (Kierkegaard) har

meent, at Penge har en steds svævende Værdi, en Bemærkning, der iøvrigt, hvis den virkelig var rigtig, ikke kunde berettigede det gjorte Forslag, men snarere vilde bevise, at der deri var en Forurettigelse mod den Høveriberettigede. Men vi have jo oplevet baade Lider, hvor Arbejdslønnen er falden, og Lider, hvort den er stegen, og der har netop i den senere Tid været en betydelig Stigen i Arbejdspriserne, som Folge deraf ogsaa i Priserne for Spændage o. s. v.; og det er meget muligt, at vi igjen kunne faae et Tidspunkt, hvor de falde; der er ikke saa ringe Udsigter dertil. Disse Forhold ere ikke saa let at beregne, og jeg vilde altsaa, dersom jeg troede, at man kunde gaae ind paa denne hele tvungne Ophævelse af Høveriet, være i en meget stor Uvisshed om hvad jeg skulde finde tilraadeligt i denne Henseende; thi hvad der end skete, enten man siger det skal være den nærmest foregaaende Tid, f. Ex. 3 eller 5 Aar, eller man gaaer længere tilbage, saa udsætter man sig for, at gjøre den ene af Parterne uret, ja maaskee at ødelægge den ene af Parterne. Jeg troer ogsaa virkelig, at det er i Erkendelse deraf, at Udvalget har udtrykt sig paa den svævende Maade, som det har gjort. Det har hverken sagt, at man skal see paa de nærværende Arbejdspriser eller paa Priserne i en vis nær foregaaende Periode, eller paa Middeltallet af visse Aars Priser, men har sagt, at man skal bedømme hvad dette Arbejde kan være værd, og overlade til Afsløningsmændene og i alt Fald til Overkommissionens Afgjørelse, hvorledes der i saa Henseende skal forholdes.

Rettelser.

No. 107 Sp. 2 L. 9 og 10 f. o. „Amtmanden“ læs: „Amtsraadet.“